

така роль контролера поєднується з рядом обов'язків, зазвичай притаманних менеджеру.

Підсумовуючи результати прикладних досліджень системи стратегічного контролінгу в організаційному аспекті, можна зробити наступні висновки. Предметна область стратегічного контролінгу є однозначно не визначеною, тому вимагає комплексного дослідження з позиції застосування елементів загальної теорії систем з метою її ідентифікації.

На рівні підприємства стратегічний контролінг слід розглядати як специфічну соціально-економічну систему у функціональному та організаційному аспектах, що дозволяє конкретизувати функціональне навантаження цієї системи в управлінні підприємством через декомпозицію функціональних обов'язків працівників підприємства. Такий підхід дозволяє уникнути дублювання функцій чи повноважень і відповідальності у прийнятті окремих управлінських рішень між різними посадовими особами, що працюють в одній організації: менеджерами і контролерами.

Література:

1. Манн, Р. Контроллинг для начинающих. Система управления прибылью: пер. с нем./ Р. Манн, Э. Майер. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 304 с.
2. Сафаров, А. «Правильный» контроллинг: мнение практика / А.Сафаров. – // Управленческий учет. – 2006. – № 1 – С. 74-79.

Кифяк В.І, асистент.

Дерій І.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансова безпека держави визначається фінансовою стійкістю підприємств, а виняткове місце агропромислового комплексу та аграрного сектора в господарському комплексі держави зумовлює необхідність забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств.

У ринкових умовах суб'єкти господарювання самостійно залучають фінансові ресурси, намагаються ефективно їх розміщувати з метою забезпечення безперервної підприємницької діяльності, здійснюють самостійний пошук контрагентів. Ефективне фінансове забезпечення підприємства характеризується таким станом фінансових ресурсів, який відповідає потребам розвитку та вимогам ринку, стає якісною характеристикою фінансових можливостей підприємства та його партнерів.

Ринкова трансформація підприємств у сільському господарстві вимагає якісно нового підходу до оцінки фінансового забезпечення підприємств, до обґрунтування його необхідності та значущості у системі фінансового управління.

Саме удосконалення механізму оцінки фінансового забезпечення сільгоспвиробників, яке б сприяло більш детальному аналізу та адекватному відображенню фінансово-господарського стану господарюючих суб'єктів, призведе до збільшення обсягів залучення необхідних фінансових ресурсів.

В існуючих методологічних положеннях оцінки фінансової стійкості спостерігається надмірна кількість коефіцієнтів. Ряд з них суперечать один одному, є доповнюючими або оберненими до інших коефіцієнтів. В різних роботах значно різняться системи коефіцієнтів, їх назви та визначення, нормативні величини. Значна кількість коефіцієнтів є іноземними запозиченнями і не відповідають вітчизняній інформаційній базі. Крім того, доцільність вибору тих чи інших показників повинна обумовлюватись специфікою діяльності підприємства. Існуючі методи дуже трудомісткі, складнішим стає процес формування висновків про фінансовий стан підприємства. Істотним їх недоліком є та обставина, що зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином. Багато методів не узгоджуються з такими сторонами оцінки діяльності підприємства, як його конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова й ділова активність, тобто потребують подальшого розвитку.

Отже, основні напрями вдосконалення методів оцінки фінансового забезпечення підприємства сільського господарства повинні базуватись на наступних аспектах:

- за економічним змістом фінансові показники повинні мати однобічну направленість, тобто зростання коефіцієнта вказує на поліпшення фінансового забезпечення підприємства;
- фінансові показники мають бути максимально відомими як науковцям, так і практичним працівникам. Крім того, вони повинні бути інформаційними, щоб мати уявлення про загальну картину забезпеченості фінансовими ресурсами підприємства;
- множина показників, що повинна відображати тенденції зміни фінансового забезпечення повинна враховувати всі складові фінансового стану підприємства: показники ліквідності; показники фінансової стійкості; показники рентабельності (прибутковості); показники ділової активності;
- зведений коефіцієнт фінансового забезпечення повинен враховувати також наявність трьох основних видів фінансових ресурсів: власних, позичених та залучених, наявність та співвідношення між якими мають визначальне значення;

- використання дискримінантних й нечітких моделей аналізу фінансового стану підприємств та оцінки його перспектив на основі незалежних змінних, відібраних шляхом перевірки початкового набору найбільш інформативних показників на мультиколінеарність. Ці моделі виявили значну точність передбачення банкрутств українських підприємств порівняно з відомими дискримінантними моделями [1, с.116];
- максимальне врахування умов зовнішнього й внутрішнього середовища, конкурентоспроможності підприємства на ринку;
- галузева універсалізація методів оцінки фінансового стану підприємства;
- адаптація системи оцінки діяльності підприємства до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [2, с.198].

Враховуючи вищезгадані пропозиції, алгоритм оцінки фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств передбачатиме наступні етапи:

1. Визначення факторів, що впливають на фінансовий стан сільгосппідприємства та показників, які їх відображають.
2. Розрахунок показників фінансового забезпечення підприємств за конкретними групами.
3. Оцінка виробничого потенціалу, економічної ефективності, ринкової позиції, фінансового стану та грошового потоку підприємства.
4. Інтегральна оцінка фінансового забезпечення підприємства.
5. Прийняття рішення про необхідність залучення додаткових фінансових джерел, їх обсягу та способів залучення на основі інтегральної оцінки сільгосппідприємства.

Найбільш вдалим для оцінки фінансового забезпечення досліджуваних підприємств, враховуючи специфіку галузі, вважаємо наступні групи показників:

Перша група коефіцієнтів включає коефіцієнти: швидкої ліквідності (x_5), поточної ліквідності (x_9), коефіцієнт абсолютної ліквідності (x_{10}) та коефіцієнт самофінансування (x_7). Ліквідність характеризує здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі розрахуватися по короткостроковим зобов'язанням.

Друга група характеризує результати й ефективність основної виробничої діяльності підприємства, має вагомість 0,2 і включає наступні показники: коефіцієнт оборотності балансу (x_6), коефіцієнт оборотності оборотних коштів (x_{11}) та капіталовіддача (x_4).

Третя група включає фінансовий левелідж (x_2), коефіцієнт маневреності власного капіталу (x_3) та коефіцієнт ефективності використання власного капіталу (x_8). Вони характеризують ефективність використання власних обігових і залучених коштів.

До четвертої належить коефіцієнт автономії (x_{14}), коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами (x_4). Ці коефіцієнти характеризують фінансову стабільність підприємства.

П'ята – рентабельність активів (x_{12}) та рентабельність продаж (x_{13}). Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, дохідність різних напрямів діяльності, окупності витрат. Вони характеризують кінцевий результат господарювання, тому що їх величина показує відношення ефекту з наявними чи використаними ресурсами.

Визначення оцінки фінансового забезпечення окремого підприємства потрібно проводити з урахуванням вагомості кожної компоненти.

Тому формула визначення оцінки фінансового забезпечення підприємства матиме вигляд (формула 1):

$$R = \sqrt{K_r \sum_{i=1}^4 (1 - X_{ir})^2 + K_r \sum_{i=1}^3 (1 - x_{ir})^2 + K_r \sum_{i=1}^3 (1 - x_{ir})^2 + K_r \sum_{i=1}^3 (1 - x_{ir})^2 + K_r \sum_{i=1}^2 (1 - X_{ir})^2} \quad (1)$$

де

R – коефіцієнт фінансового забезпечення підприємства;

K_r – коефіцієнт вагомості r -ої компоненти ($r = [1;5]$);

X_{ir} – фінансовий коефіцієнт підприємства ($i = [1;15]$.) [3, с.86-87].

Отже, запропоновані напрямки вдосконалення досліджуваних методів фінансової діагностики стану підприємства не лише дадуть можливість охарактеризувати економічну ефективність вкладених видів фінансових ресурсів у розрізі всіх напрямків діяльності підприємства, а й усвідомити дію основних чинників його розвитку, кількісно оцінити їх вплив, виявити можливість та доцільність окремих чинників і їх пропорцій для мобілізації фінансових ресурсів з метою підвищення ефективності діяльності підприємства в цілому.

Література:

1. Матвійчук А.В. Діагностика фінансового стану підприємства із застосуванням інструментарію нечіткої логіки / А.В. Матвійчук, О.А. Сметанюк // Фінанси України. – 2007. – №12. – С.115-128.
2. Матейко С.В. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу фінансових ресурсів та шляхи її вдосконалення / С.В. Матейко, І.В. Руденко // Держава та регіони. – 2006. – №3.—С.196-199.
3. Музиченко А.О. Рейтингова оцінка фінансового забезпечення розвитку підприємств / А.О. Музиченко // Економіка АПК. – 2009. – №11.—С.84-88.